

УДК 271.4-726.3(477.83-22):94(477)''193/195''

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2023.06.1430>

ДУШПАСТИРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОТЦЯ МИКОЛИ МАТКОВСЬКОГО В НАЙБУРЕМНІШІ РОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ (ДО 130-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Ярослав ТАРАС

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-9466>

доктор історичних наук, професор, Інститут народознавства
НАН України, завідувач відділу етнології сучасності,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри архітектури та дизайну,
вул. С. Бандери 12, 79013, Львів, Україна,
e-mail: etnomod@ukr.net

Отець Микола Матковський належить до священників, яким на долю припали найбуремніші роки української історії першої половини ХХ ст.: національне відродження, Перша світова війна, Українсько-польська війна, Друга світова війна, репресії проти церкви, що відбувалися впродовж 1939—1957 рр. Метою публікації є на прикладі отця Миколи Матковського, пароха села Дуліби Стрийського району, простежити життєвий шлях священника, який служив за Австро-Угорської імперії, Другої Речі Посполитої (міжвоєнний період ХХ ст.), советської імперії. Об'єктом дослідження є сільські галицькі парохі першої половини ХХ ст., предметом — духовна, суспільно-політична та націотворча діяльність отця Миколи Матковського, пароха села Дуліби Стрийського району.

Основним завданням є з'ясувати та реконструювати невідомі факти біографії та життя Миколи Матковського; охарактеризувати його діяльність в українських громадських організаціях в період існування Західної Української Народної Республіки, німецької та советської окупації Західної України; показати, як советська окупація відбилася на особистому житті о. Матковського.

Методологічну основу дослідження складають принципи: історизму, послідовності, науковий плюралізм, системність та всебічність. Для з'ясування життєдіяльності священства в соціально-політичних системах використані загальноісторичні методи — історико-порівняльний, історико-типологічний, історико-системний.

Ключові слова: отець Микола Матковський, Стрийщина, село Дуліби, Українська греко-католицька церква, Товариство «Просвіта», Є. Олесницький, О. Бачинська.

Yaroslav TARAS

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-9466>

Doctor of Historical Sciences, Professor,
Institute of Ethnology of the National Academy
of Sciences of Ukraine,
Head of the modern ethnology department,
15, Svobody Avenue, 79000, Lviv, Ukraine,
Lviv Polytechnic National University,
department of architecture and design, Professor,
12, Bandera street, 79013, Lviv, Ukraine,
e-mail: etnomod@ukr.net

PASTORAL ACTIVITY OF FATHER MYKOLA MATKOVSKY IN THE MOST STORMY YEARS OF UKRAINIAN HISTORY (TO THE 130TH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH)

Father Mykola Matkovskiy belongs to the priests who experienced the most tumultuous years of Ukrainian history in the first half of the 20th century: national revival, the First World War, the Ukrainian-Polish War, the Second World War, repressions against the church that took place during 1939—1957.

The scientific study and understanding of the pastoral activity of Father Mykola Matkovsky of Duliby is relevant and important for understanding the processes that took place in the socio-political and spiritual life of the Galician village in the first half of the 20th century. Studying the history of priests in each village during the 19th and 20th centuries will give us an opportunity to understand how they influenced the processes of national identity formation in the villages of Western Ukraine, and that is why we had and still have problems with the Russian Church in Ukraine during the years of independence.

The purpose of the publication is to follow the life path of a priest who served under the Austro-Hungarian Empire, the Second Polish-Lithuanian Commonwealth (the interwar period of the 20th century), and the Soviet Empire.

The object of the research is the rural Galician parish priests of the first half of the 20th century, the subject is the spiritual, socio-political and nation-building activity of Father Mykola Matkovskiy, the parish priest of the village Duliby, Stryi district.

The main task is to find out and reconstruct the unknown facts of the biography and life of Mykola Matkovskiy; characterize his activity in Ukrainian public organizations during the period of existence of the Western Ukrainian People's Republic, German and Soviet occupation of Western Ukraine; to show how the Soviet occupation affected the personal life of Fr. Matkovskiy.

The methodological basis of the study consists of the principles of historicism, consistency, scientific pluralism, systematicity and comprehensiveness. General historical methods — historical-comparative, historical-typological, historical-systemic — were used to clarify the life activity of the priesthood in socio-political systems.

Keywords: father Mykola Matkovskiy, Stryi region, Duliby village, Ukrainian Greek-Catholic Church, «Prosvita» Society, Ye. Olesnytskyi, O. Bachynska.

Вступ. Незважаючи на значну палітру наукових студій, які впродовж останніх тридцяти років присвячувались Українській Греко-Католицькій Церкві, сьогодні мало присвячено праць сільським парохам, які взяли на себе весь тягар служіння своїй пастві в умовах колонізації Галичини Австро-Угорщиною, Польщею та Советським Союзом.

Вивчення священства в кожному конкретному населеному пункті дає можливість зрозуміти сьогоденні процеси, які відбуваються у будівництві православної церкви України та у відродженні Української Греко-Католицької Церкви.

Сільські парохі в умовах бездержавності в складних соціально-політичних реаліях Галичини відіграли велику роль у збереженні Української Греко-Католицької Церкви, у становленні етнокультурної ідентичності, формуванні моральних засад і ціннісних орієнтирів сільського населення. Особливої уваги заслуговують сільські священники, які правили в своїх громадах у першій половині ХХ ст. — в найбуремніші роки української історії. Вони були свідками і організаторами багатьох українських товариств, вихователями української молоді, були переслідувані польською, советською владами. До таких священників належить отець Микола Матковський, який упродовж досліджуваного періоду довів незламність духу, продемонстрував здатність служити українському народові в різних суспільно-політичних ситуаціях.

Отож *основним завданням* нашого дослідження є з'ясувати та реконструювати невідомі факти біографії та життя Миколи Матковського; охарактеризувати його діяльність в українських громадських організаціях в період існування Західної Української Народної Республіки, німецької та советської окупації Західної України; показати, як советська окупація відбилася на особистому житті о. Матковського.

Методологічну основу дослідження складають принципи: історизму, послідовності, науковий плюралізм, системність та всебічність. Для з'ясування життєдіяльності священства в соціально-політичних системах використані загальноісторичні методи — історико-порівняльний, історико-типологічний, історико-системний.

Основна частина. На долю отця Миколи Матковського припали найбуремніші роки української історії першої половини ХХ ст.: національне відродження, Перша світова війна, українсько-польська війна,

Друга світова війна, репресії советів проти Церкви, що відбувалися впродовж 1939—1957 рр.

Народився Микола Матковський 23 травня 1873 року в м. Калущі [1]. Походив із священницької родини. Його батько Павло Матковський (1825—1909) був архідияконом греко-католицької капітули в Перемишлі, старший брат Северин (1861—1935) — греко-католицьким священником, парохом с. Босири (1893—1935), духівником (1909—1931) Скальського деканату Станіславівської єпархії [2, с. 343], активним учасником формування органів української державної влади [2, с. 86].

Зауважимо, що це давній священницький рід, згідно з документами Греко-католицької митрополічної консисторії за [1603], 1678, 1717, 1748—1944 рр. отцями в Галичині були Антін Матковський (1763 р. н.), Данило Матковський (1762 р. н.), Микола Матковський (1771 р. н.), Антон Матковський (1794 р. н.) [3], Петро Матковський (1836 р.н.) [4]. Цей священницький родовід нам буде необхідно вивчати.

21 червня 1892 року М. Матковський склав іспит зрілості у державній гімназії в Станіславі, після чого студіював теологію у Львівському університеті, який закінчив у 1897 році. Паралельно з теологією вивчав історію України та українську літературу. Після закінчення навчання в університеті одружився з Валерією Сельською, дочкою отця Владислава Сельського, що душпастирював у Стрию на Львівщині. З 1897 року працював катехитом у Стрийській гімназії, на священника висвячений у 1901 році в місті Стрию. Мав двох синів, Степана та Ярослава.

Його перебування в Стрию в кінці ХІХ — на початку ХХ ст. припадає на час, коли Стрийщина «стала найбільш оживленою і свідомою округою краю, бо пропагувала за право, а, крім цього, згоду між русинами» [5, с. 231].

Стрийщина була лідером всіх політично-економічних ініціатив у Галичині. Тут постали «кузні» національних свідомих кадрів: товариство «Просвіта», Народний дім, кредитна спілка «Каса задаткова», товариство «Сільський господар», потужна молочно-чарська корпорація «Маслосоюз», споживчий кооператив «Народна торгівля» та ін.

Підсумком діяльності та показом здобутків на просвітній та економічній ниві стала Перша українська хліборобська виставка, що відбулася в Стрию у 1909 році.

Для технічного ведення справ був організований виконавчий комітет, до складу якого, серед інших, увійшов о. Микола Матковський [6, с. 12]. Отець Матковський після заснування 1892 р. філії «Просвіти» у Стрию брав активну участь в її діяльності, читав лекції на природничі теми. Відомо, що він в с. Дуліби читав 1903 р. лекцію на тему «О землі і її рухах» [7, арк. 15].

Отець Микола Матковський входив до складу керівних органів Стрийської філії «Просвіти», він був заступником голови і касиром «Каси задаткової».

Отець М. Матковський відноситься до духовенства, яке відіграло важливу роль в економічному відродженні Західної України. Він був одним із піонерів українського кооперативного молочарства та ревізором у «Крайовому ревізійному союзі», що був створений у 1904 р. «До ревізорів у цій найвищій кооперативній установі, крім фахівців цієї ділянки економіки, запрошено ще й кількох священників, які вже мали досвід у цій праці, а саме о. Адріана Добрянського, о. Лева Залужного, о. Антона Козловського, о. Івана Кипріяна, о. Остапа Нижанківського, о. Микола Матковського, о. Антона Рудницького, о. Теодора Цегельського і о. Теодора Ярему» [8, с. 22].

Отець Матковський був свідком і учасником всіх національних подій, які відбувалися в Стрию, бо служив там у 1901—1923 роках сотрудником церкви Успіння Пресвятої Богородиці. Його національна свідомість формується під впливом гімназійного катехита отця Юліана Федусевича, отця Олексія Бобикевича, професора Івана Вахнянина та доктора Євгена Олесницького.

За дослідженням Л. Шанковського, він відносився до катехитів народних шкіл, які «не обмежувалися до навчання релігії в школах, але брали живу участь в громадському й політичному житті міста» [9, с. 137]. Як капелан о. М. Матковський у 1914 р. приймав присягу Українських Січових Стрільців. У буремні 1918—1921 роки він — активний учасник національно-визвольних змагань, проголошення ЗУНР в Стрию, виконував функції військового капелана Української Галицької Армії. Першого листопада 1918 р. о. Микола Матковський з о. Михайлом Татомиром, о. Христофором Бобикевичем, о. Петром Шанковським, парохом Дуліб і Стрийським деканом, брали участь у перебиранні української влади в Стрию. «У зв'язку з ухвалою УНР про

об'єднання УНР і ЗУНР в одну суверенну соборну Українську Народну Республіку (ця ухвала УНР з 3 січня 1919 р. була проголошена у *Віснику державних законів і розпорядків ЗУНР* і таким чином мала силу закону), у Стрию відбулося в неділю 5 січня велике державне свято, з участю всіх частин стрийського гарнізону, а теж наддніпрянських частин, що тоді переїжджали через Стрий у дорозі на польський фронт» [9, с. 166]. Як писала газета «Стрийський вісник», на заповненій народом та вояками Стрийського гарнізону під проводом полковника Коссака площі Ринкової «відповідно до хвилі виголосив проповідь красноречивий о. Матковський» [10].

Після зайняття 20 травня 1919 р. м. Стрия польським військом генерала Юзефа Галлера почалися репресії проти українського духовенства та інтелігенції. У травні 1919 року о. М. Матковський, єдиний від Стрийської громади, в присутності шести польських жандармів поховав розстріляного без слідства за вироком суду на залізничному насипі священника Остапа Нижанківського (1862—1919), який під час ЗУНР був членом Української Національної Ради, Стрийським повітовим комісаром.

До кінця свого життя о. М. Матковський був духівником Осипи Бобикевич — старшої сестри о. Нижанківського та дружини Олексія Бобикевича — греко-католицького священника, поета, драматурга, композитора і громадського діяча на Стрийщині.

У вересні 1919 року польська польова жандармерія арештувала о. Микола Матковського, катехита народних шкіл, та ув'язнила його в стрийській тюрмі. Арешт був пов'язаний з тим, що він разом з о. Костянтином Петрушевичем, парохом с. Конюхів, брав активну участь щодо перебирання влади в місті Стрию від поляків до українців, за те, що запрягав пластунів гуртка «Пугачі» на вірність Українській державі.

За свідченням історика Л. Шанковського, «мала теж Стрийщина тоді (у 1918—1920 рр. — Я. Т.) чудових катехитів... стрийських сотрудників о. Костя Петрушевича й Микола Матковського... Вони були зорганізовані в Товаристві Українських Катехитів під проводом о. Йосифа Савицького, що провадило регулярну наукову й відčitову діяльність для покращання богословського й педагогічного знання своїх членів» [11].

Патріотичні заслуги та авторитет о. Матковського перед стрийською громадою стали основним чин-

ником, який допоміг йому отримати дулібську парафію в 1925 році. На це місце претендувало багато священників, у тому числі завідувач парафії Дуліби Олександр Сабат, який після призначення о. Матковського парохом церкви с. Дуліби перейшов на іншу парафію.

Коли отець Матковський прийшов на парафію в Дуліби, церква вже була збудована, але пошкоджені війною та часом парафіяльний дім та господарські будівлі вимагали заміни.

Необхідно зауважити, що о. Матковський був першим, хто звернув увагу на мистецьку вартість дулібської церкви св. Юрія та доробок в ній. На його думку, якби поляки (чи інші народи) мали такого народного умільця Василя Турчиняка¹, то про нього були би фільми, книжки.

Після обрання 1925 р. головою дулібської читальні «Просвіти» о. М. Матковський, не маючи парафіяльного дому, вирішує відбудувати читальню, яка згоріла під час бойових дій 1915 року. Він вважав, що вона стане важливим чинником для майбутнього розвитку села.

У цьому році за його стараннями громада купила ділянку для будівництва. Протягом п'яти років він керував будівництвом, організував його так, що громада не мала боргів після його завершення. Читальня під керівництвом отця працювала дуже добре і була зразковою в Стрийському повіті до початку Другої світової війни.

Отець Микола був добрим наставником своїх парафіян, обізнаним у всіх подіях культурно-

¹ Турчиняк Василь Іванович — унікальний народний майстер — будівничий, архітектор, різьбяр, винахідник. Працював у техніці «сухої» плоскої різьби, інкрустації, інтарсії, рельєфної та круглої різьби. Навички різьблення, столярної та теслярської справи перейняв у батька. Окрім різьбярського ремесла володів даром провидця. Починаючи з молодих років, на замовлення виготовляв різьблені образи та рамки, вкладав в бутелі моделі церков, пізніше виготовляв «писані» столи, шафи, меблі для залу засідань повітового відділу у Надвірній. За власними ескізами збудував церкви у селах Луги, Стримба, Ворохта, Верхній Майдан, Дуліби та Грушів. Також самостійно створював внутрішній різьблений інтер'єр церков. Традиційну різьбу вдало адаптував до вимог канонічного сакрального монументального мистецтва, створюючи власний самобутній стиль декоративної пластики. Джерело: <https://hutsul.museum/collection/explore/masters/211/1520/>

Іл. 1. Посвячення дзвона в с. Дуліби, 1928 рік

політичного життя Галичини. Він передплачував газети «Діло», «Добрий господар», «Правда», «Свобода», був активним діячем товариств «Просвіта», «Сільський господар», «Рідна школа». В 1928 р. стараннями о. Миколи Матковського релігійна громада купила новий дзвін, вилитий у Львові фірмою «Достава», який він спільно з іншими священниками освятив на подвір'ї церкви. Світлина освячення цього дзвона була в кожній дулібській хаті (іл. 1).

Весною 1932 року церковне подвір'я огородили дерев'яним парканом.

На будівництво парафіяльних споруд черга дійшла лише у 1928 році. У цьому році парафіяльний комітет прийняв рішення продати кусень поля, щоб оплатити земельний податок і закінчити будівництво стайні на парафії. Його продали за 800 золотих Василеві Витрикушу. 500 золотих використали на оплату податку, а решту 300 — на завершення будівництва стайні на парафії.

На новий парафіяльний будинок о. Матковський спромігся лише у 1937—1938 роках. Необхідно зазначити, що його збудував Петро Дулиш, один із майстрів-будівничих церкви св. Юрія та церкви в с. Грушова-Красне. Відремонтований востаннє у 2020 р., будинок стоїть дотепер.

У 1930-ті роки о. М. Матковський був викладачем релігії у дулібсько-грабовецькій школі. Він мав 10 годин релігії в тиждень у школі. За викладання він одержав дві похвали та крилошанські відзнаки.

Отець М. Матковський був також добрим оратором. Як відзначали його сучасники, він був красномовним на всіх вічах, нарадах, зборах.

Часопис «Жіноча доля» за 1929 р. пише, що на Святі Матері, яке відбулося 12 травня 1929 р. у «Товаристві опіки над слугами і робітницями», «зворушливою до сліз промовою звершив імпрезу о. Матков-

ський». Після його промови «схвильовані дівчатаслужниці в думках вітали своїх матерів з далеких сіл стрийського Підгір'я» [12, с. 6].

Отець М. Матковський був учасником і організатором багатьох українських організацій кінця XIX — початку XX століття. Він був одним із вихователів і опікунів «Українського сирітського захисту» в Стрию, який організувало «Товариство українських жінок». Про його піклування сиротами свідчать світлини. На одній із них, датованій 1908 роком, він з дітьми-сиротами, Ольгою Бачинською, п'ятьма монахинями перед сценою у великому залі народного дому. На іншій, датованій 1913 роком, о. Матковський, О. Бачинська, І. Бачинський, В. Котович та дитячий гурт біля своєї домівки.

Він причетний до відновлення «Товариства опіки над слугами і робітницями», яке занепало під час війни, застій у його діяльності тривав до 1921 року. «Заходами отця Миколи Матковського та Ольги Бачинської товариство реорганізовано» [13, с. 90].

У червні 1930 року о. Матковський прийняв участь в організації з'їзду відпоручників (делегатів) Стрийського протопресвітерату, метою якого було створення Товариства священників ім. св. Андрія², і у заснуванні станового Товариства на зборах священників Стрийського протопресвітерату в 1932 році. Брав участь у семінарах, які проводило це товариство у Львові.

У червні 1934 р. о. М. Матковський із 20 священниками, стріянами, жителями ближніх сіл прийняв участь у поминальному поході на стрілецькі могили.

Незважаючи на вороже ставлення польської адміністрації до українського кооперативного руху, його становлення в Стрийщині завдячується о. Матковському [14, с. 342].

Після «возз'єднання» Західної України з советською Україною у 1939 р. йому відмовлено у викладанні релігії в школі, а в 1940 р. червоноармійці виселили його з парафіяльного будинку. Отець Матковський жив у стресі, переживав за долю дітей, за родину, перебуваючи під репресивним тиском но-

вої влади, яка від кінця 1940 р. почала арешти священників. З вересня 1939 р. до червня 1941 р. загинуло 34 греко-католицьких священники, а з кінця 1939 р. та особливо від червня 1940 р. розпочалася депортація на Схід [15, с. 295]. Чекав свого арешту і о. Матковський. Але в УНКВС по Дрогобицькій області не дійшли руки до нього, оскільки розгорталася Друга світова війна.

Незважаючи на всі заборони з боку радянської влади, він відзначив у липні 1939 р. 950-ліття Хрещення України, відправив Службу Божу у церкві в Дулібах, поставив пам'ятний хрест.

Церковне життя в с. Дуліби не припинялося і під час війни. За ініціативи о. Матковського під час німецької окупації вночі в церкві під престолом було закопано дзвін.

В той час, час німецької окупації, він займається відновленням «Просвіти», підтримує патріотичну активність молоді. Після відступу більшовиків із Західної України влітку 1941 року він відіграв значну роль у процесі місцевого самоврядування, організаційно-просвітницької праці на Стрийщині в 1941—1944 роках.

Отець М. Матковський на чолі зі шкільним інспектором В. Кульчицьким, О. Хлипавкою, головами читальні сіл Конюхів і Жулин Барабашем та Цимбалістом провів 31 липня 1941 р. в українському районному домі культури нараду з відпоручниками читальні Стрийського району, в якій взяли участь 247 просвітян. На цій нараді він зробив перші підсумки відновлення діяльності «Просвіти», накреслив плани діяльності просвітян на найближчі два місяці. Він відроджує хор, драматичний гурток в Дулібах [16, с. 2]. Відновлений о. М. Матковським драматичний гурток читальні «Просвіта» с. Дуліби 19—20 жовтня 1941 року дає в оновленому Народному домі в Стрию виставу «Про що тирса шелестіла» [17, с. 4] (іл. 2).

Особливою є заслуга о. М. Матковського у вихованні патріотичної молоді. Результатом проведеної освітянської роботи серед молоді було створення в Дулібах куреня товариства «Січ» ім. Коновальця на чолі з отаманом Грицем Баб'яком [18, с. 4].

Ніколи о. Микола Матковський не скаржився на умови свого життя. У парафіяльному будинку, будівництво якого було завершено в 1938 році, не вдалося комфортно прожити. Влітку 1941 р. у парафіяльному будинку оселилися німецькі військові. У

² Товариство св. Андрія — товариство священників львівської архієпархії УГКЦ, засноване 1930 року і затверджене митрополитом Андреем Шептицьким 1931 року. Утворене після програної польсько-української війни в часи переслідування поляками всього українського і, зокрема, Української Греко-Католицької Церкви.

1941—1943 рр. о. Матковський винаймав хату у Василя Ріжка, в 1952—1953 рр. — у Петра Ядника, де й помер. Жив він у парафіяльному будинку короткий час, у періоди 1938—1941 і 1944—1951 рр. У 1952 році після заснування колгоспу парафіяльний будинок забрали, його використали під колгоспний курник, в якому утримували молодих курей.

Радянська окупація тяжко відбилася на особистому житті о. Матковського. Старшого сина Степана забрали до Червоної армії, і більше в селі його не бачили. Молодший Ярослав у 1939 році перейшов у німецьку окупаційну зону, за різними даними, переїхав до США. Після приходу радянської влади о. Матковський більше не бачився з дітьми.

Період від лютого до квітня 1945 р. був найдраматичнішим як для ієрархів УГКЦ, так і для о. Матковського. В цей час органи держбезпеки проводили роботу з місцевими священниками, арештовували духовенство, пов'язане з підпіллям ОУН і УПА.

О. Матковський, розуміючи ситуацію, в якій опинилася УГКЦ у політично-правовій системі Радянської України, перспективу закриття церкви і переслідування віруючих, прийняв у 1947 році православ'я і зберіг релігійне життя в селі. Думаю, що дулібські парафіяни прийшли просити о. Матковського, як парафіяни церкви Благовіщення на Ланах у Стрию просили о. Михайла Хавлюка «Нехай отець підпишуть те, що треба, бо що ми без отця будемо робити?» [19, с. 20]. Не тільки о. Матковський, а й більшість священнослужителів Стрийщини підписали перехід на православ'я під страхом смерті за своє життя чи за життя родини.

Отець М. Матковський належить до тих священників, які не емігрували з приходом більшовицької влади, не залишили обійстя, паству і не дали на поругу церкву, прийняли трагедію рідної землі як власну долю, до кінця свого життя не відступали від канонів Української Греко-Католицької Церкви.

На пастирську долю о. Матковського припадає також час планомірного наступу влади на існуючі церкви та спільноти. Оскільки у 1946 р. близько 70% населення сучасних західноукраїнських областей сповідувало греко-католицизм (серед етнічних українців цей показник сягав 80%), а більшість духівництва та віруючих не відмовилися від віри своїх батьків, основне вістря атеїстичної пропаганди чиновники направили на викорінення релігійності

Іл. 2. Аматорський гурток читальні «Просвіти» в с. Дуліби. В центрі — о. М. Матковський

шляхом впливу на суспільну свідомість (національну пам'ять) або репресії (упродовж 1940—1957 рр. в ув'язненні за «зв'язки з національним підпіллям» перебувало 250 священнослужителів).

Фактично о. Матковський належав до церквиневольниці, терпів наругу більшовизму над батьківською вірою, пережив разом з парафіянами тяжкі роки, коли в селі були гучні вбивства, облави. Оскільки церковне обійстя знаходилося на краю сільської забудови, а церкви поза нею, він постійно був під підозрою енкаведистів, які часто навідувались до нього в пошуках «бандерівців». Він до кінця свого життя був під наглядом НКВД.

Він був духівником о. Михайла Дацишина.

Отець Матковський помер в грудні 1953 року, похований на старому Стрийському цвинтарі.

Висновки. Життєвий шлях отця Матковського — це історія життя священника, який служив своїй пастві в трьох державах — за Австро-Угорщини, Польщі, Советського Союзу, служив у різних соціально-політичних системах, в часи атеїзму та репресій.

Отець Микола Матковський упродовж свого життя показав незламність сили духу українського духовенства, продемонстрував здатність виживати в різних соціально-політичних ситуаціях, зумів зберегти у парафіях високу релігійність, а саме дотримуватись релігійних обрядів, відвідувати церкви в умовах атеїстичної пропаганди компартійної влади.

Душпастирська діяльність отця Миколи Матковського та його наступників в селі Дуліби заклала підґрунтя для легалізації в 1989 році спокійного переходу від РПЦ до УГКЦ, не дозволила паралельно мати церкву іншої конфесії.

1. ЦДДА України у Львові. Ф. 201 (Греко-католицька митрополича консисторія, м. Львів, 1806—1945 рр.). Оп. 1 в. Од. зб. 583.
2. Делятинський Р.І. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885—1946 рр.): дисертація на здоб. наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 390 с.
3. ЦДДА України у Львові. Ф. 201. Оп. 5. Од. зб. 295, 416, 245.
4. ЦДДА України у Львові. Ф. 201. Оп. 1 в. Од. зб. 593.
5. Олесницький Є. Сторінки з мого життя. Передрук видання 1935 р. з додатковими матеріалами. Стрий: Шедрик, 2007. 381 с.
6. Бородавка Ю. Перша хліборобська виставка в Стрию. «В своїй хаті своя правда...». Сторінки історії Стрия. Київ; Стрий: Опришки; Всеукраїнська музична спілка, 1992. С. 12—17.
7. ЦДДА України у Львові. Ф. 348. Оп. 1. Од. зб. 2350.
8. Качор А. Роля духовенства і церкви в економічному відродженні Західної України. Вінніпег, 1992. 40 с.
9. Шанковський Л. Нарис історії Стрийщини. Стрийщина: Історично-мемуарний збірник Стрийщини, Скільщини, Болахівщини, Долинщини, Рожнітивщини, Журавенщини, Жидачівщини і Миколаївщини: в 3 т. Нью-Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 1. С. 69—192.
10. Стрийські вісті. 1919. 18 січня.
11. Шанківський Л. Стрий і Стрийщина у визвольній війні 1918—1920 рр. Часопис І. № 70. 2012. URL: http://www.ji.lviv.ua/n70texts/Shankivskij_Strij_u_vijni_18-20.htm
12. Жіноча доля. 1929. Ч. 16. С. 6.
13. Ханас З. Нариси з історії жіночого руху Стрийщини. Стрий: Видавничий дім «Укрпол», 2007. 359 с.
14. Кузів І. На шляху розбудови кооперації (До історії Повітового Союзу Кооператив у Стрию). Стрийщина: Історично-мемуарний збірник Стрийщини, Скільщини, Болахівщини, Долинщини, Рожнітивщини, Журавенщини, Жидачівщини і Миколаївщини: в 3 т. Нью-Йорк: Комітет Стрийщини. 1990. Т. 2. С. 332—344.
15. Kumor B. *Historia Kościola*. Lublin, 1996. Cz. 8. *Czasy współczesne 1914—1992*. 704 s.
16. Пасіка Є. Перша Районова Нарада Українських Революційних Проводів Читалень «Просвіти». Стрийські вісті. 1941. № 4. 3 серпня.
17. Учасник. Вистава п'єси «Про що тирса шелестіла». Стрийські вісті. 1941. № 28. 28 жовтня.
18. Дробиняк Д. Оснування куреня товариства «Січ» в Дулібах. Стрийські вісті. 1941. № 12. 31 серпня.
19. Хавлюк М. Життя, присвячене Богові й Україні. Стрий, 2000. 24 с.

REFERENCES

- Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv*. Fund 201. Description 1 v. Case 583 [in Ukrainian].
- Delyatynsky, R. (2017). *Stanislaviv Diocese of the Greek Catholic Church in the social life of Galicia (1885—1946)*: dissertation for the scientific degree of candidate of historical sciences: specialty 07.00.01. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv*. Fund 201. Description 5. Case 295, 416, 245 [in Ukrainian].
- Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv*. Fund 201. Description 1 v. Case 593 [in Ukrainian].
- Olesnytsky, Ye. (2007). *Pages from my life (reprint edition in 1935 with additional material)*. Striy: Schedryk [in Ukrainian].
- Borodavka, Yu. (1992). The first agricultural exhibition in Striy. *In one's own house, one's own truth: Striy History Pages* (Pp. 12—17). Kyiv; Striy [in Ukrainian].
- Central State Historical Archives, Lviv*. Fund 348. Description 1. Case 2350 [in Ukrainian].
- Kachor, A. (1992). *The role of Clergy and the Church in the economic revival of western Ukraine*. Winnipeg, Canada: Published by The Ukrainian Academy of Arts and Sciences [in Ukrainian].
- Shankowsky, L. (1990). History outline of the Striy region. *The Striy Region: Striy, Skole, Bolekhiv, Dolyna, Rozhnitiv, Zhuravno, Zhydachiv, Mykolaiv n/Dn*. (Vol. 1, pp. 69—192). New York: Stryishchyna Committee [in Ukrainian]. (1919, 18 January). *Stryiskyi visnyk* [in Ukrainian].
- Shankivsky, L. (2012). Striy and Striy region in the liberation war of 1918—1920. *The independent cultural journal «І»*, 70. Retrieved from: http://www.ji.lviv.ua/n70texts/Shankivskij_Strij_u_vijni_18-20.htm [in Ukrainian].
- (1929). *Zhinocha dolia* (Part 16, p. 6) [in Ukrainian].
- Khanas, Z. (2007). *Essays on the history of the women's movement of the Striy region*. Striy: Ukrpol Publishing House [in Ukrainian].
- Kuziv, I. (1990). On the way to building a cooperative (To the history of the District Union Cooperative in Striy). *The Striy Region: Striy, Skole, Bolekhiv, Dolyna, Rozhnitiv, Zhuravno, Zhydachiv, Mykolaiv n/Dn*. (Vol. 2, pp. 332—344). New York: Stryishchyna Committee [in Ukrainian].
- Kumor, B. (1996). *Church History* (Vol. 8). Lublin [in Polish].
- Pasika, E. (1941). First District Meeting of the Ukrainian Revolutionary Cords of *Prosvita* reading rooms. *Stryiskyi visnyk*, 4 [in Ukrainian].
- (1941). Member. Performance of the play «About what the sawdust rustled». *Stryiskyi visnyk*, 28 [in Ukrainian].
- Drobinyak, D. (1941). Foundation of the squad of the «Sich» society in Duliby. *Stryiskyi visnyk*, 12 [in Ukrainian].
- Khavliuk, M. (2000). *A life dedicated to God and Ukraine*. Striy [in Ukrainian].